

Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрлігі.

**Рудный қаласы әкімдігінің
«№2 Қашар орта мектебі» КММ**

**«№2 Қашар орта мектебі» КММ
Бұқаралық қаласы әкімдігінің**

Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрлігі.

Тақырып: «Құрманың пайдасы мен қасиеттері»

Бағыты: Жаратылыс туралы қасиеттері

Селекциясы: Өсімдік тану

Ғылыми жұмысты жазған: сынып.

Ғылыми жетекші: Турманова П.М.

ЖОСПАР:

- 1.Кіріспе.**
- 2.Құрма өсімдігіне биологиялық анықтама.**
- 3.Құрма өсімдігінің химиялық құрамы.**
- 4.Құрма өсімдігінің медициналық пайдасы.**
- 5.Құрма өсімдігін өсірудегі жаңашылдықтар.**
- 6.Құрма өсімдігінің өсуі бойынша алып барған тәжірибе жұмыстарым.**
- 7. Қорытынды.**

I.Зерттеудегі мақсатым:

- 1.Құрма өсімдігінің физиологиялық құрылымын үйрену
- 2.Биологиялық құрамын анықтау
- 3.Емдік қасиеттерін үйрену
- 4.Өз жерімізде өсіру мүмкіндігін бақылау.

Құрма өсімдігіне биологиялық анықтама

Құрма – субтропиктік белдеуде өсетін өсімдік болып, цитрус дақылдарына кіретін, (*Diospyros*) – эбен тұқымдасына жататын ағаш және бұта туысы.

Құрманың 500-ге жуық түрі бар, оның 4- түрі жеміс ағаш ретінде, 10 түрі сүректі ағаш ретінде қолдан өсіріледі .

Физиологиялық анықтама:

Сабағы сабан сабақ

Тамыры шашақ тамыр

Жапырағы лента тәріздес, параллель жүйкеленген, сағақсыз

Гүлі масақ гүл

Жемісі сүйекті шырынды

Тұқымы дара жарнақты

Көпжылдық өсімдік.

Құрманың химиялық құрамы:

Жас жемісінде 20% қант,
Кептірген жемісінде 52 % қант, 48% глюкоза болады

0,5 — 1,5% белок,

2 — 3% күл,

С,А , витаминдері болады.

құрма лиф, минерал, фенол тұрғысынан әрі натрий, калий,
магний, калций, темір, фосфат секілді минералдарға
өте бай

ӨЛЕ ҚАН

мәлһһһ' кәһһһ' ләһһ' фосфат секілді минералдарға
кәһһһ лиф' минерал' фенол тұрғысынан әрі натрий' калий'

С'А' витаминдері болады.

Медициналық маңызы.

Халық медицинасында жемісті асқазан ауруларына емдеуге пайданылады.

Құрма құрамындағы магний бүйректе тас байлануына жол бермейді ал А дәрумені организмді
рак ауруынан сақтандырады.

Протеин, май, көмір суын (углевод) – үшеуін қатар қамтитын бірден бір жеміс.

Жас құрма теріге оң ықпал етеді, жүктілік пен күнге күйден түскен дақтарды кетіреді;

Құрамындағы темір қан аздыққа пайдалы;

В1, В2 витаминдерінің қатар кездесуі бауырды сауықтырады;

Тамақ ауруына, жөтелге пайдалы;

Қатерлі ісіктен (рак) сақтайды, жүрек қан тамырларына таптырмайтын ем;

Құрамында фосфор мен кальцийдің молдығы сүйек ауруларынан қорғайды;

Жүйке жүйесінің шаршауын басады;

Мидың жұмыс істеу қабілетін күшейтеді;

Ас қорытуға пайдалы;

- Тойымдылық қасиеті өте жоғары. Зерттеуші Х.У.Дэусон бір құрма мен бір кесе сүттің адамға қажетті бір күндік калорияға тең екендігін айтқан.
- Жас құрманың бойында 60-65 пайыз (кепкен құрмада 75-80%) қант болғанына қарамастан, адамды семіртпейді.
- Жеңіл босануға септігін тигізеді. Босанған әйелдердің әлсіреген денесін тыңайтып, сергектігін арттырады. Сүт гормондарын қозғау арқылы нәрестеге сүт көп шығуына оң ықпал жасайды.
- Салқын тиіп ауырғанда піскен бір құрманың шырынын 3,5 ас қасық жылы сумен арластырып тамақты шайған өте пайдалы.
- Құрманы косметикалық мақсаттарға да қолданылады. Ол үшін құрманың жұмсағы мен жұмыртқаның сарысын арластырып, бет терісіндегі тесіктерді кішірейтуге және беттегі безеуді кетіруге пайдаланылады.
- Алайда диабет ауруымен ауыратын адамдар құрмана көп қолданбағаны дұрыс

Құрманы өсірудегі тәжірибемнен.

қыркүйек айында

21 қыркүйек күні 20 С температурада тұқымын тастадым.

Өсіру орта температурасы 20- 22 градуста болды.
Құрманы күн сайын суғарып температурасын өлшеп отырдым .

қазан айында

23 қазан күні 1 см ге өсіп шықты.
30 қазанда да 3 см ге көтерілді

қараша айында

12 де	24 градуста 8 см ге,
20 да	24 градуста 11см ге,
29 да	24 градуста 13 см ге

желтоқсан айында

15 де	20 градуста 18 см ге,
22 де	21 градуста 22 см ге ,
30 да	20 градуста 24 см өсті

Қаңтар айында

12 де	22 градуста 27 см ге,
19 да	23 градуста 29 см ге ,
30 да	22 градуста 31 см өсті

ақпан айында

7 ақпанда 20 градуста 33 см ге,
21 ақпан 21 градуста 37 см ге,
28 ақпанда 22 градус 40 см ге жетті

Наурыз айында.

6 наурызда 22 градус шамасында 43 см ге,
27 наурызда 22 градуста 49 см ге өсті.

ӨСУҢ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛГЕН ТӘЖІРІБЕ ЖҰМЫСДАҒЫ ҚҰРМАНЫҢ ӨСУ КЕСТЕСІ

Суарылуы	температура	өсуі
қазан		
23	20 C	1 см өсті
30 да	20 C	3 см ге өсті
қараша		
12 де	24 C	8 см
20 да	24 C	11см
29 да	24 C	13 см
желтоқсан		
15 де	20	18 см ге
22 де	20	22 см ге
30 да	20	24 см ге
қаңтар		
12 де	22	27 см ге,
19 да	23	29 см ге
30 да	22	31 см өсті
ақпан		
7	20	33 см ге,
21	21	37 см ге,
28	22	40 см ге
наурыз		
6	22	43 см ге,
27	22	49 см өсті.

ҚОРЫТЫНДЫ.

Құрма өсімдігі бойынша зерттеу жұмыстарынан біліп түйгенім, бұл өсімдік субтропиктік аймақта өсіріліп ,цитрус өсімдіктер қатарына жатқызы лады. Өсімдіктің басты ерекшелігі оның химиялық құрамының күрделілігімен бірге,денсаулыққа көп пайдасының болуында.

Өсіру тәжірибемнен сезгенім өсімдікті өсіруде көп күтімді ,көп еңбекті талап ететіндігі,себебі өсімдік ғылыми жағынан зерттегенде ғалымдардың берген пікірлеріне қарап бірінші -екінші жылда тұрақты температурамен , ерекше күтімді талап ететіндігін анықтадым.Бұл өсімдіктің елімізде көбірек өсірілуін қалар едім. Себебі қазіргі кезде рак ауруларының көбейіп баруына байланыста құрма өсімдігін көбірек пайдаланса деп ойлаймын.Денсаулықта құрма өсімдігінің пайдасы рақты болдырмауға, асқазан,бауыр ауруларына,қан аздылық жүрек-қан тамырлары ауруларына,шамалдағандарға көп пайдасы болатындығын айтылған әңгімелер мен жазылған деректерден білдім. Сондықтанда құрма өсімдігін елімізде қыстада, жаздада көбірек өсіруді ұсынар едім.